

Piliakalnio papėdės gyvenvietė datuojama X–XIII a. Šurfuose rastos kelios lipdytinės keramikos šukės grublėtu paviršiumi leidžia teigti, kad gyvenvietės čia būta ir anksčiau.

Romas Jarockis

Excavation of the foot settlement of Luponiai hill-fort, 1997

In 1997 in the foot settlement of Luponiai hill-fort (Šiauliai district) LIH excavated a total area of 21 m². An up to 50 cm thick habitation zone was exposed together with wheel-made pottery, an iron hafted spearhead and animal bones. The foot settlement is ascribed to the 10th–13th centuries.

Julius Kanarskas

Sauserių piliakalnio priešpilio gyvenvietės tyrinėjimai 1997 metais

Sauserių piliakalnis (Kretingos raj.) yra Minijos dešiniojo kranto aukštumos kyšulyje, į ŠR nuo Kartenos miestelio. 1997 m. į ŠR nuo piliakalnio esančioje aukštumoje buvo atlikti archeologiniai kasinėjimai, kurių tikslas – ištirti plotą, numatytą apsauginiam pylimui nuo erozijos supilti.

Tyrinėjimai parodė, kad šioje vietoje prasideda priešpilio senovės gyvenvietė, apie kurios buvimą anksčiau tik spėliota. 1997 m. ištirtas 179 m² plotas, kuriame aptiktas kultūrinis sluoksnis, 82 stulpvietės, 4 grioviai, 1 židinyš, surinkta keramikos šukių ir titnago nuoskalų.

Viršutinė kultūrinio sluoksnio dalis sunaikinta ariant dirvą. Po armeniu išlikusios kultūrinio sluoksnio dalies storis vidutiniškai tesiekia nuo 6 iki 20 cm. Dar labiau kultūrinis sluoksnis sumaitotas aukštumos pakraštyje, kuriame seniau buvę bulviarūsiai.

Ištirtos stulpvietės yra dviejų tipų. Vienas stulpvietes sudarė į gruntą įkaltų stulpų duobės (iš viso 40), kurių skersmuo 4–5 cm, o gylis 29–42 cm

nuo esamo žemės paviršiaus. Skersiniame pjūvyje jos siaurėjo dugno link. Visos šio tipo stulpavietės telkėsi tyrineto ploto ŠR–R pakraštyje.

Antro tipo stulpavietės (iš viso 42) sudarė į gruntą įkastų stulpų duobes. Jos vidutiniškai 30–32 cm skersmens (pasitaikė siauresnių, 15–20 cm skersmens, ir platesnių, per 70 cm skersmens, pavienių stulpaviečių) ir 30–63 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus. Skersiniame pjūvyje jos siaurėjančios dugno link (dažniausiai viena sienelė statesnė, o kita nuožulnesnė, dugnas užapvalintas), pusapskritimo ar dubens pavidalo. Daugelio šių stulpaviečių užpile rasta smulkių angliukų. Šio tipo stulpavietės koncentravosi tyrineto ploto centrinėje dalyje ir prasidėjo maždaug per 10 m nuo piliakalnio išorinio pylimo. Stulpaviečių išsidėstymas kol kas neleidžia atsekti pastatų kontūrų. Tam būtina ištirti didesnę plotą.

Visiškai stulpaviečių neaptikta tyrineto ploto PV–V dalyje, arčiausiai piliakalnio, t. y. iki 9–10 m pločio juostoje palei piliakalnio išorinį pylimą. Šiame plote 4–5 m atstumu nuo minėto pylimo ištirtas 8 m ilgio, 1,6 m pločio ir 48–60 cm gylio griovys, iškastas lygiagrečiai su pylimu. Jame rasta keramikos šukių, smulkių angliukų, molio tinko gabalėlis, juodo titnago nuoskala, o ŠV gale ištirta grupė akmenų, kurie greičiausiai buvę panaudoti stulpo pagrindui sutvirtinti. Manoma, kad tai apsauginio griovio liekanos.

Apie 2,3 ir 8,0 m į ŠR nuo aprašyto griovio ištirti dar 2 lygiagrečiai su pylimu einantys siauri grioviai. Jie 35–48 cm pločio, 44–53 cm gylyje nuo žemės paviršiaus, pilni tamsios maišytos žemės, kurioje pasitaikė keletas pavienių keramikos šukių ir angliukų. Ties pirmojo iš šių griovių kraštine nuo piliakalnio pusės aptiktos trys akmenų grupės, kurios, atrodo, rėmė seniau čia stovėjusių stulpų pagrindus.

Būtent tarp šių dviejų griovių prasidėjo antro tipo stulpavietės, o tarp didžiojo ir pirmo siaurojo griovių aptiktas židinyš, kurio dugnas netvarkingai išklotas smulkiais raudonos spalvos akmenukais.

Remiantis tyrinėjimų metu surinkta negausia keramika, priešpilio gyvenvietę galima datuoti I tūkstantmečio I puse.

1997 m. kasinėjimai leidžia teigti, kad Sauserių priešpilio gyvenvietė tęsiasi gerokai toliau į ŠR nuo nustatytosios archeologijos paminklo teritorijos. Jos ribas būtina patikslinti ir apriboti žemės darbus senovės gyvenvietės teritorijoje.

Julius Kanarskas

Excavation of Sauseriai hill-fort settlement, 1997

In 1997 KRME surveyed an area of 179 m² north-east of Sauseriai hill-fort (Kretinga district), where there were detected post sites of 2 types, pottery from the first half of the 1st millennium. In the area the team noted a preserved up to 20 cm thick habitation zone as well as 4 ditches.

Rimantas Kraujalis

1997 metų žvalgomieji tyrinėjimai Kačaičių piliakalnyje

Kačaičių piliakalnis, vadinamas Pilale (Kretingos raj., Kartenos s-ja), yra Braukliščio ir Mažosios Kartenalės santakoje, apie 3 km nuo Minijos. Iš R, Š ir V jį juosia upelių slėniai ir jų daubos. Šlaitai statūs, 22 m aukščio. Iš P–PR nuo aukštumos iškastas 48 m ilgio ir apie vidurį 2 m gylio griovys. Už jo lanku eina 36 m ilgio ir 4,5 m aukščio (nuo griovio dugno) pylimas. Už jo – 23 m ilgio ir 10 m pločio lygiagreti su pylimu priešpilio aikštelė. Jo ŠV krašte yra 4–5 m pločio ir 0,5 m gylio griovys, už kurio supiltas tiesus 2,2 m aukščio, 23 m ilgio pylimas. Jis apardytas bulviarūšių, nuo aikštelės yra apie 1 m aukščio. Aikštelė beveik trikampė PR gale, prie pylimo 14 m pločio ir apie 30 m ilgio. Aikštelės R pusė ir pylimų R galai kartu su kalvos šlaitu nuslinkę į Mažosios Kartenalės slėnį.

1993 m. KVAD lėšomis buvo pradėtas tvarkyti piliakalnio R šlaitas, nuslinkęs į Mažosios Kartenalės slėnį. Tvarkymo darbų archeologinę priežiūrą vykdė KrKM (vad. J. Kanarskas). Nuslinkusios aikštelės pakraščiuose kultūrinio sluoksnio pėdsakų nerasta (žr. *ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 49–50). Šlaitas buvo sutvarkytas, bet vėl nuslinko. Todėl buvo parengtas naujas piliakalnio avarinės būklės likvidavimo projektas ir numatyti tvarkymo darbai. Projekte išilginėms stygoms pritvirtinti piliakalnio aikštelėje, prie vidinio pylimo bei Š šlaite buvo numatyta įkasti į žemę išilginių stygų inkarus. Nuo šių inkarų nuslinkusio piliakalnio šlaito kryptimi taip pat turėjo būti iškasti grioviai pačioms stygoms. Šiose vietose ir buvo atlikti žvalgomieji tyrinėjimai.